

Góðu norðurlenskir vinir
Kære nordiske venner,

Tak for muligheden for at deltage ved denne temakonference om fødevareresikkerhed og selvforsyning i Vestnorden. Og ligeledes tak for muligheden for at knytte nogle bemærkninger til temaet fra en færøsk vinkel.

Den grønne udvikling – eller måske endda den grønne revolution – som vi har været vidne til overalt i verden de seneste år, har også fået fodfæste på Færøerne. Den ses på mange felter: På energiområdet, der hastigt går frem mod at gøre sig uafhængig af fossile energikilder, og i den enkeltes anvendelse af forbrugsgoder, der nu både genanvendes og genopfindes til nyt brug.

For den enkelte forbruger er der dog et område, hvor man især lægger mærke til ændringer. Og det er i vores omgang med og forbrug af fødevarer.

Vi, der var børn i udkantsområderne i Vestnorden i 1970erne og unge i 1980erne, er vokset op med en tæt tilknytning til lokale fødevarer – i en færøske bygde-optik, vokset op med fisk fra de kystnære områder, med hvalkød fra havets vidder, med fugle fra de barske klipper, får fra de smukke fjelde, og med kartofler fra den dyrkede ind mark. Tilberedt på traditionel vis, som man havde gjort i generationer.

Igennem 1990erne skete der dog et skifte og vores tilknytning til lokale fødevarer blev af mindre betydning, og lokale fødevarer blev i stor stil erstattet af importerede fødevarer, hvor udenlandske retter stod på menuen.

Men det Nordiske Køkkenmanifest åbnede i 2004 vores øjne for, at det, som vi selv avler, fisker, sår, høster, tilbereder og spiser, sagtens kan måle sig med de fineste udenlandske varer.

Køkkenmanifestet var en øjenåbner. Det førte til at vi fik det nordiske samarbejde Ny Nordisk Mad, som blev en folkelig bevægelse, drevet af kokke, madentusiaster og producenter.

Denne bevægelse er et stærkt værktøj til at fremme vore fælles mål om fødevareresikkerhed og selvforsyning, og også om klima, ligestilling og bedre arbejdsmiljø. Derfor pågår der i disse dage en proces med at revitalisere

køkkenmanifestet, så det kan leve videre i en ny generation af kokke, producenter og madaktivister.

Ny Nordisk Mad skal nemlig fortsætte med at være en øjenåbner, som giver bevidsthed om vores mad, vores produktion og vores forbrug.

Bevidstheden om, at vi alle har en del af ansvaret for den grønne udvikling, sammen med det øgede fokus på lokalt producerede fødevarer, kommer os til gode, når vi nu sætter fokus på fødevarer sikkerhed og selvforsyning i Vestnorden.

Vi har opdaget, at fødevarer – også i Norden – kan være en knaphedsressource. Ikke på den traditionelle måde, men fra et økonomisk perspektiv.

-Fødevareprisen er steget betydeligt, og landsstyret er yderst opmærksomt på de udfordringer, der er opstået med både fødevarepriser og fødevarelevering i kølvandet på først COVID-19 og siden krigen i Ukraine.

Færøerne er en fødevarerproducerende nation, og som sådan vil havet altid være vores primære spisekammer – også i en krisesituation. Landbrugsproduktionen er også vigtig, når det drejer sig om at producere egne fødevarer, men denne produktion er ikke stor nok til, at vi kan sætte al vor lid til denne.

At vi eksporterer mad fra havet og bidrager til den globale fødevarer sikkerhed og importerer de fødevarer som andre har bedre betingelser for at producere, er som det skal være. Men vi skal naturligvis selv producere alt det vi kan, både for at undgå unødige transport af fødevarer, for sikre vores adgang til varierede fødevarer i krisesituationer og, ikke mindst, for at bevare og berige vores madkultur.

I dagene før jul, 14 dage efter lagtingsvalget, blev det nye landsstyre præsenteret – og med det også landsstyrets politiske planer om Færøernes vej ind i fremtiden.

Med overskrifter som bæredygtighed, miljø, klima, naturbeskyttelse, værdiskabelse af egne ressourcer, blandt andet med fokus på lokale fødevarer og på selvforsyning, har landsstyret også sat nyt fokus på lokal fødevarerproduktion målrettet til de færøske hjem.

På fiskeriområdet arbejdes der i øjeblikket med forberedelser af en ny politik, hvor det primære formål er at skabe øget tilgængelighed til fisk for de færøske familier til

en overkommelige pris (i projektet ”frá útróðrarábáti til døgurðaborð” – fra fiskere til middagsbord). En del af politikken omfatter også at skabe øget opmærksomhed omkring fisk som et sundt bæredygtigt alternativ til dagens populære fødevarer – hvor et delprojekt også er at skabe øget bevidsthed blandt børn og unge omkring fisk som sund, bæredygtig og klimavenlig mad.

Der arbejdes i øjeblikket også på en ny landbrugspolitik, som forventes klar til næste år. Formålet er bl.a. at sikre, at værende fødevareproduktion optimeres med behørig hensyn til klima, miljø og bæredygtighed. Dette skal bl.a. gennemføres ved at promovere og støtte en bedre udnyttelse af lokalt producerede fødevarer og dermed formindske importen af udenlandske fødevarer. Derudover skal den nye landbrugspolitik medvirke til, at der fremover fokuseres mere på lokal merproduktion.

Landsstyret har derudover opprioriteret landbrugsområdet med udviklingsstøtte til projekter, der skal fremme viden om produkter og produktionsmetoder, der på sigt kan gøre landbruget mere bæredygtigt, både miljømæssigt, socialt og økonomisk.

Fødevarsikkerhed og selvforsyning har stor betydning, og det glæder mig, at Vestnordisk Råd har valgt at fokusere på dette tema, som vil fylde mere og mere. Gennem det nordiske samarbejde har vi den særlige fordel, at vi sammen rækker længere end hvert land alene, og jeg er sikker på, at det i længden vil medføre, at vi står den aktuelle situation igennem.

Jeg takker igen for muligheden for at deltage og ser frem til at høre mere om temaet, både i dag og i kommende tider.